

لودویگ ویتگنشتاین

تحقیقات فلسفی

فارسی، آلمانی، انگلیسی

ترجمه

مالک حسینی

نشر کردن

فهرست

- یادداشت مترجم ----- هفت
- مقدمه ویراستاران برویراست چهارم و ترجمه اصلاح شده انگلیسی --- نه
- پیشینه متن آلمانی تحقیقات فلسفی ----- بیست و پنج
- تحقیقات فلسفی ----- ۱
- فلسفه روان شناسی - اثری ناتمام ----- ۲۵۰
- پی نوشت های ترجمه انگلیسی ----- ۳۲۹
- نمایه فارسی ----- ۳۶۷
- نمایه آلمانی ----- ۴۰۱
- نمایه انگلیسی ----- ۴۲۳

1. *Augustinus*, in den Confessionen I/8: cum ipsi (maiores homines) appellabant rem aliquam, et cum secundum eam vocem corpus ad aliquid movebant, videbam, et tenebam hoc ab eis vocari rem illam, quod sonabant, cum eam vellent ostendere. Hoc autem eos velle ex motu corporis aperiebatur: tamquam verbis naturalibus omnium gentium, quae fiunt vultu et nutu oculorum, ceterorumque membrorum actu, et sonitu vocis indicante affectionem animi in petendis, habendis, rejiciendis, fugiendis rebus. Ita verba in variis sententiis locis suis posita, et crebro audita, quarum rerum signa essent, paulatim colligebam, measque jam voluntates, edomito in eis signis ore, per haec enuntiabam.¹

In diesen Worten erhalten wir, so scheint es mir, ein bestimmtes Bild von dem Wesen der menschlichen Sprache. Nämlich dieses: Die Wörter der Sprache benennen Gegenstände — Sätze sind Verbindungen von solchen Benennungen. — In diesem Bild von der Sprache finden wir die Wurzeln der Idee: Jedes Wort hat eine Bedeutung. Diese Bedeutung ist dem Wort zugeordnet. Sie ist der Gegenstand, für welchen das Wort steht.

Von einem Unterschied der Wortarten spricht Augustinus nicht. Wer das Lernen der Sprache so beschreibt, denkt, so möchte ich glauben, zunächst an Hauptwörter, wie "Tisch", "Stuhl", "Brot", und die Namen von Personen, erst in zweiter Linie an die Namen gewisser Tätigkeiten und Eigenschaften, und an die übrigen Wortarten als etwas, was sich finden wird.

1. Nannten die Erwachsenen irgend einen Gegenstand und wandten sie sich dabei ihm zu, so nahm ich das wahr und ich begriff, daß der Gegenstand durch die Laute, die sie aussprachen, bezeichnet wurde, da sie auf ihn hinweisen wollten. Dies aber entnahm ich aus ihren Gebärden, der natürlichen Sprache aller Völker, der Sprache, die durch Mienen- und Augenspiel, durch die Bewegungen der Glieder und den Klang der Stimme die Empfindungen der Seele anzeigt, wenn diese irgend etwas begehrt, oder festhält, oder zurückweist, oder flieht. So lernte ich nach und nach verstehen, welche Dinge die Wörter bezeichneten, die ich wieder und wieder, an ihren bestimmten Stellen in verschiedenen Sätzen, aussprechen hörte. Und ich brachte, als nun mein Mund sich an diese Zeichen gewöhnt hatte, durch sie meine Wünsche zum Ausdruck.

1. Cum ipsi (maiores homines) appellabant rem aliquam, et cum secundum eam vocem corpus ad aliquid movebant, videbam, et tenebam hoc ab eis vocari rem illam, quod sonabant, cum eam vellent ostendere. Hoc autem eos velle ex motu corporis aperiebatur: tamquam verbis naturalibus omnium gentium, quae fiunt vultu et nutu oculorum, ceterorumque membrorum actu, et sonitu vocis indicante affectionem animi in petendis, habendis, rejiciendis, fugiendis rebus. Ita verba in variis sententiis locis suis posita, et crebro audita, quarum rerum signa essent, paulatim colligebam, measque jam voluntates, edomito in eis signis ore, per haec enuntiabam. (*Augustine, Confessions, I. 8.*)¹

From these words, it seems to me, we get a particular picture of the essence of human language. It is this: the words in language name objects — sentences are combinations of such names. — In this picture of language we find the roots of the following idea: Every word has a meaning. This meaning is correlated with the word. It is the object for which the word stands.

Augustine does not mention any difference between kinds of word. Someone who describes the learning of language in this way is, I believe, thinking primarily of nouns like "table", "chair", "bread", and of people's names, and only secondarily of the names of certain actions and properties; and of the remaining kinds of word as something that will take care of itself.

* 1. When grown-ups named some object and at the same time turned towards it, I perceived this, and I grasped that the thing was signified by the sound they uttered, since they meant to point it out. This, however, I gathered from their gestures, the natural language of all peoples, the language that by means of facial expression and the play of eyes, of the movements of the limbs and the tone of voice, indicates the affections of the soul when it desires, or clings to, or rejects, or recoils from, something. In this way, little by little, I learnt to understand what things the words, which I heard uttered in their respective places in various sentences, signified. And once I got my tongue around these signs, I used them to express my wishes.

Denke nun an diese Verwendung der Sprache: Ich schicke jemand einkaufen. Ich gebe ihm einen Zettel, auf diesem stehen die Zeichen: "fünf rote Äpfel". Er trägt den Zettel zum Kaufmann; der öffnet die Lade, auf welcher das Zeichen "Äpfel" steht; dann sucht er in einer Tabelle das Wort "rot" auf und findet ihm gegenüber ein Farbmuster; nun sagt er die Reihe der Grundzahlwörter — ich nehme an, er weiß sie auswendig — bis zum Worte "fünf" und bei jedem Zahlwort nimmt er einen Apfel aus der Lade, der die Farbe des Musters hat. — So, und ähnlich, operiert man mit Worten. — "Wie weiß er aber, wo und wie er das Wort 'rot' nachschlagen soll und was er mit dem Wort 'fünf' anzufangen hat?" — Nun, ich nehme an, er *handelt*, wie ich es beschrieben habe. Die Erklärungen haben irgendwo ein Ende. — Was ist aber die Bedeutung des Wortes "fünf"? — Von einer solchen war hier gar nicht die Rede; nur davon, wie das Wort "fünf" gebraucht wird.

2. Jener philosophische Begriff der Bedeutung ist in einer primitive Vorstellung von der Art und Weise, wie die Sprache funktioniert, zu Hause. Man kann aber auch sagen, es sei die Vorstellung einer primitiveren Sprache, als der unsern.

Denken wir uns eine Sprache, für die die Beschreibung, wie Augustinus sie gegeben hat, stimmt: Die Sprache soll der Verständigung eines Bauenden A mit einem Gehilfen B dienen. A führt einen Bau auf aus Bausteinen; es sind Würfel, Säulen, Platten und Balken vorhanden. B hat ihm die Bausteine zuzureichen, und zwar nach der Reihe, wie A sie braucht. Zu dem Zweck bedienen sie sich einer Sprache, bestehend aus den Wörtern: "Würfel", "Säule", "Platte", "Balken". A ruft sie aus; — B bringt den Stein, den er gelernt hat, auf diesen Ruf zu bringen. — Fasse dies als vollständige primitive Sprache auf.

حال این کاربرد زبان را در نظر بگیر: کسی را خرید می فرستم. به او برگه ای می دهم که رویش این نشانه ها آمده: «پنج سیب سرخ». او برگه را پیش فروشنده می برد؛ فروشنده جعبه ای را که رویش نشانه «سیب» آمده باز می کند؛ سپس در جدولی دنبال واژه «سرخ» می گردد و مقابل آن یک نمونه رنگ پیدا می کند؛ حال دنباله اعداد اصلی را — فرض می کنم که آن را از حفظ می داند — تا واژه «پنج» می گوید و با هر عددواژه از جعبه سیبی را برمی دارد که رنگ نمونه را دارد. — به این نحو است، و شبیه آن، که با کلمات عمل می کنند. — «ولی او چطور می داند کجا و چگونه دنبال واژه 'سرخ' بگردد و با واژه 'پنج' چه کند؟» — خوب، فرض می کنم او آن طور که توصیف کردم عمل می کند. تبیین ها جایی به پایان می رسند. — ولی مدلول واژه «پنج» چیست؟ — از چنین چیزی اصلاً حرفی در میان نبود؛ فقط حرف از این بود که واژه «پنج» به کاری رود.

۲. آن درک فلسفی از دلالت جای مناسبش در تصویری ابتدایی از شیوه کار کردن زبان است. ولی می توان هم گفت که تصویری است از زبانی ابتدایی تر از زبان ما. زبانی را خیال کنیم که توصیف داده شده توسط آگوستین درباره اش درست است: آن زبان قرار است به کار ارتباط میان یک بتا، الف، و یک شاگرد بتا، ب، بیاید. الف دارد با سنگ ساختمان بتایی می کند؛ این سنگ ها وجود دارد: مکعبی، ستونی، تخت و چارگوش. ب باید سنگ ها را، به ترتیبی که الف نیازشان دارد، به دست او برساند. برای این غرض آنها زبانی را به خدمت می گیرند که متشکل از این واژه ها است: «مکعبی»، «ستونی»، «تخت»، «چارگوش». الف آنها را فریاد می زند؛ ب سنگی را می آورد که یاد گرفته است با شنیدن این فریاد بیاورد. — این را یک زبان کامل ابتدایی تلقی کن.

* Now think of the following use of language: I send someone shopping. I give him a slip of paper marked "five red apples". He takes the slip to |3| the shopkeeper, who opens the drawer marked "apples"; then he looks up the word "red" in a chart and finds a colour sample next to it; then he says the series of elementary number-words — I assume that he knows them by heart — up to the word "five", and for each number-word he takes an apple of the same colour as the sample out of the drawer. — It is in this and similar ways that one operates with words. — "But how does he know where and how he is to look up the word 'red' and what he is to do with the word 'five'?" — Well, I assume that he *acts* as I have described. Explanations come to an end somewhere. — But what is the meaning of the word "five"? — No such thing was in question here, only how the word "five" is used.

2. That philosophical notion of meaning is at home in a primitive idea of the way language functions. But one might instead say that it is the idea of a language more primitive than ours.

Let us imagine a language for which the description given by Augustine is right: the language is meant to serve for communication between a builder A and an assistant B. A is building with building stones: there are blocks, pillars, slabs and beams. B has to pass him the stones and to do so in the order in which A needs them. For this purpose they make use of a language consisting of the words "block", "pillar", "slab", "beam". A calls them out; B brings the stone which he has learnt to bring at such-and-such a call. — Conceive of this as a complete primitive language.